

מיוחד במינו
אגף בכיר חינוך מיוחד
המנהל הפדגוגי, משרד החינוך

תכנון ההוראה וחומרי למידה באוריינות שפה בחינוך המיוחד

אילנה קלר וצופית פליישון,
אגף בכיר חינוך מיוחד

על הפרק

16:00-17:00	תכנון ההוראה באוריינות שפה וחומרי למידה אילנה קלר
17:00-17:30	דגם הוראה לתכנון שיעור שפה ד"ר צופית פליישון
17:30-17:45	הפסקה
17:45-18:30	חומרי למידה מותאמים וסביבות למידה לקידום אוריינות – ענת דלאל, מט"ח

תהליך תכנון הוראה מותאמת

על מה נתבסס בתכנון תכנית ההוראה?

תכנית הלימודים

מיקוד במיומנויות
אורייניות והישגים נדרשים

מפת היעדים הכתתית

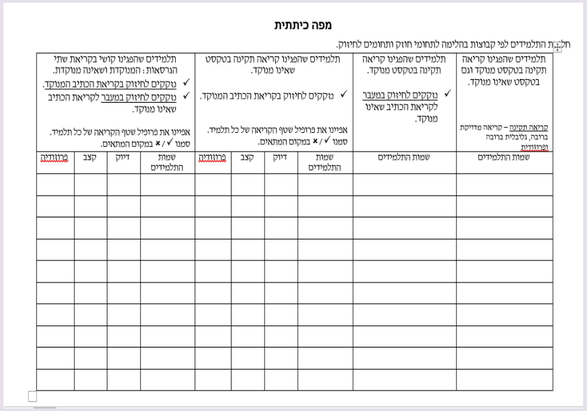

"תמונה" של
רמות התפקוד בכתה

נושאים ומעגל השנה

חגים ומועדים

ימים מיוחדים בלוח השנה

לוח השנה העברי

בשבילי הזיכרון

אישים ומנהיגים

ימים ירוקים בלוח השנה

תכנים ונושאים להוראה

המקראה/החוברת אינה מכתיבה את ההוראה!!!

תכניות לימודים בחינוך הלשוני

תכנית הלימודים ליסודי

תכנית הלימודים לכתות ז-יב

מפת יעדים כתתית

היגדים בתוך:התאמת תכנית הלימודים לחינוך המיוחד – הישגים נדרשים

	ציוני הדרך : קריאה קולית שוטפת ומהירה				
שמות התלמידים לפי קבוצות	**תיאור הביצוע הנדרש**	**סטנדרטים של הזדמנויות למידה**	**סטנדרטים של הערכה**	**לוח זמנים**	**הערכת ביניים**
סער, יקיר	קריאה קולית שוטפת ומהירה של מלים שלמות בלתי מוכרות				
דן, ים, טליה, רננה	קריאה שוטפת של פיסקה: מילים בלתי מוכרות ובלתי מנוקדות				
רעות, ירדן, דניאל	קריאה שוטפת של טקסט שלם: תוכן בלתי מוכר ומילים בלתי מנוקדות				

תכנים ומעגל השנה

חגים ומועדים

ימים מיוחדים בלוח השנה

לוח השנה העברי

בשבילי הזיכרון

אישים ומנהיגים

ימים ירוקים בלוח השנה

[מעגל השנה ליסודי]

[מעגל השנה לעל יסודי]

תכנית ההוראה

תכנית הוראה שנתית

חודש	נושאים	מיומנויות שפה	טקסטים ויחידות הוראה	יצירות ספרות
ספטמבר	התחלה חדשה, חגי תשרי			
אוקטובר	חגי תשרי עונת הסתו			
נובמבר	יצחק רבין – זיכרון ומורשת			
דצמבר	חנוכה חברות, משפחה			
ינואר	ט"ו בשבט, עולם הצומח			
פברואר	קיימות ואיכות הסביבה			
מרץ	פורים הסוואה של בע"ח בטבע			
אפריל	פסח חירות וזכויות הילד			
מאי	זיכרון ועצמאות			
יוני	סיום ופרידה קיץ, פנאי			

תכנית הוראה חודשית

חודש	נושאים	מיומנויות שפה	טקסטים ויחידות הוראה	יצירות ספרות
ינואר-פברואר	**קיימות ואיכות הסביבה**	**האזנה ודיבור**: טיעון ושכנוע **קריאה**: קריאת מילים בנושא, שטף קריאה בטקסט. **אוצר מילים:** מזג אוויר, שלג, נזקים, סופה **הבנת הנקרא**: קשרי סיבה ותוצאה בהקשר לנזקי השלג **כתיבה**: כתיבת טיעון	- נזקי השלג כבר כאן (מילה טובה, עמ' 134) - חשיבותם של העצים (מילה טובה, עמ' 138) - שיר " ואלס להגנת הצומח" - יחידת הוראה: "שומרים על העולם"	"על אורן והאורן שלו"/ לאה נאור "שירת העשבים"/נעמי שמר

מתכנית ההוראה לתכנון שיעור

אילו מיומנויות שפה נלמד?	כיצד נתאים את ההוראה לרמות התפקוד השונות?	באילו חומרי למידה נלמד?
מודל הוראה אינטגרטיבי	**ארגון הלמידה במודל "במרחב, איתי ולידי"**	**הטקסט הכתתי כמצע להתערבות מותאמת**

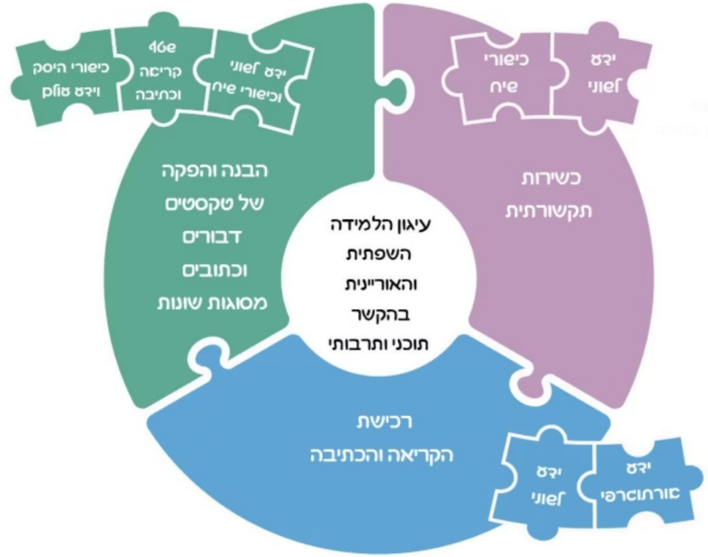

מַהְפֵּכַת הַתַּפּוּזִים שֶׁל מַתִּי

לִפְנֵי שֶׁמַּתְחִילִים...

אֶת הַסֵּפֶר "מַהְפֵּכַת הַתַּפּוּזִים שֶׁל מַתִּי" כָּתְבָה הַסּוֹפֶרֶת תַּמִּי שֵׁם טוֹב.

בַּסֵּפֶר מְסַפֵּר עַל הַיַּלְדָּה מַתִּי. מַתִּי לוֹמֶדֶת בְּכִתָּה ג, וְיֵשׁ לָהּ רַעְיוֹן לְמַהְפֵּכָה שֶׁתַּעֲזֹר לִשְׁמֹר עַל הַסְּבִיבָה: לִיצֹר דֶּלֶק מִקְּלִפּוֹת תַּפּוּזִים.

לְסָבְתָּא שֶׁל מַתִּי יֵשׁ סוֹד — יֵשׁ לָהּ בְּעָיָה בָּעֵינַיִם וְקָשֶׁה לָהּ לִקְרֹא אֶת הָעִתּוֹן.

מַתִּי מִתְנַדֶּבֶת לִקְרֹא לָהּ אֶת הָעִתּוֹן בְּקוֹל רָם כְּדֵי לַעֲזֹר לָהּ. אֲבָל גַּם לְמַתִּי יֵשׁ סוֹד, שֶׁהִיא מִתְבַּיֶּשֶׁת בּוֹ — הִיא עוֹד לֹא

המודל האינטגרטיבי להוראת שפה

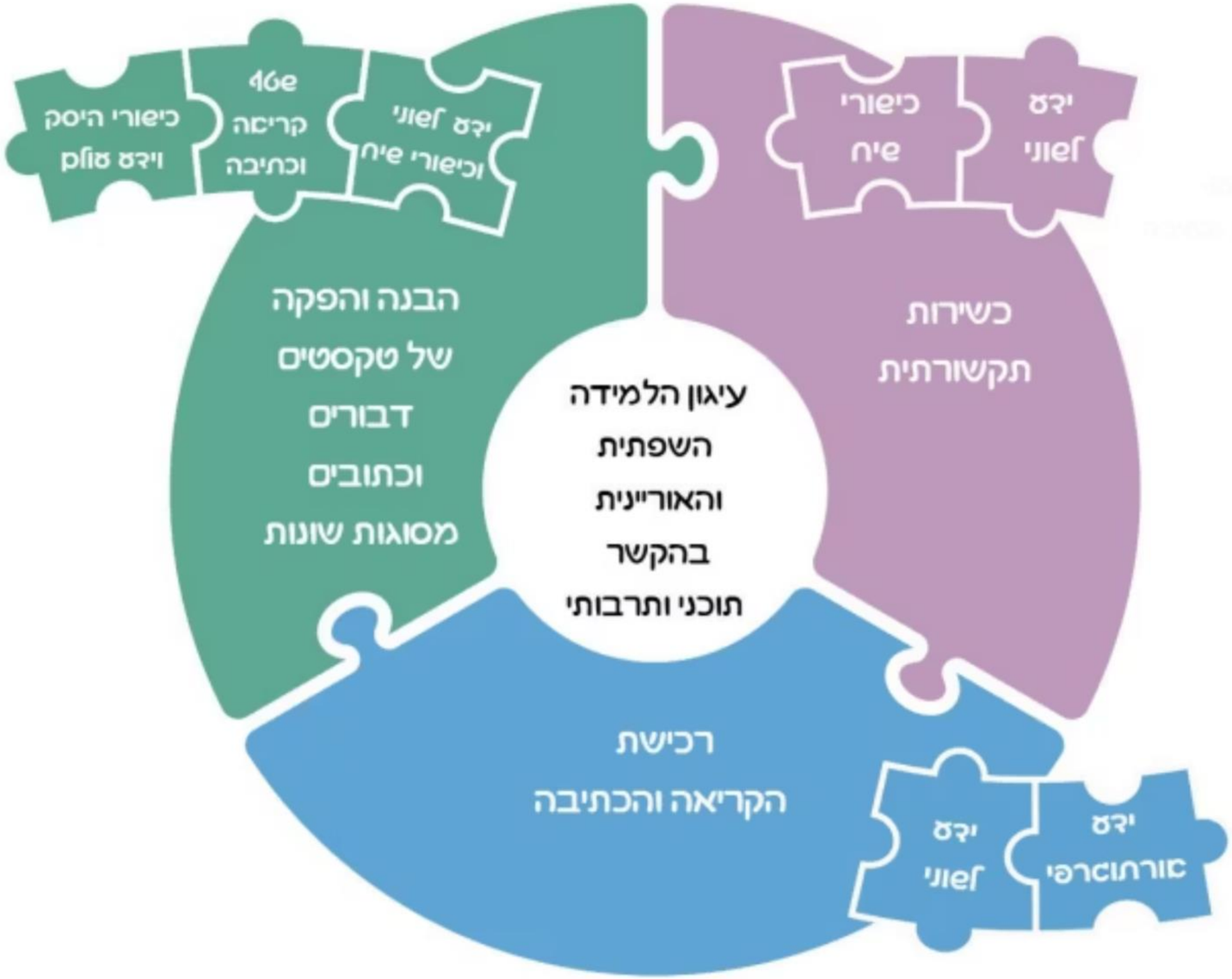

רכיב 1: כשירות תקשורתית

כישורי שיח (Discourse Skills)

- השתתפות בשיחה (דיאלוגיות).
- הבנת מנגנוני השיחה (תורות, נימוס).
- יצירת 'שיח מורחב' (מעבר ל'כאן ועכשיו').

ידע לשוני (Linguistic Knowledge)

- שימוש באוצר מילים מותאם להקשר.
- התאמת המשלב הלשוני לנסיבות החברתיות.

NotebookLM

רכיב 2: קריאה וכתיבה

- ✓ שליטה בצופן האלפביתי
- ✓ שטף קריאה – קצב ודיוק
- ✓ ידע לשוני – אורתוגרפי, מורפולוגי, סמנטי
- ✓ כתיבה

רכיב 3: הבנה והבעה

- ✓**הבנה** – של טקסטים דבורים וכתובים במגוון סוגות
- ✓**קריאה לשם הנאה**
- ✓**זהות ושייכות** – שימוש בשפה ובנכסיה התרבותיים לעיצוב זהותם ולחיזוק הזיקה ותחושת השייכות לתרבות היהודית–ישראלית

תכנית לימודים חדשה להוראת שפה ואוריינות גן-ב, משה"ח

מודל ההוראה: במרחב, איתי ולידי

ההוראה בשיתוף מורה עמיתה/תומכת חינוך

במרחב

מורה מלמדת כיתה במליאה.

הקנייה ותיווך של מיומנויות ותכנים משותפים

איתי

מורה מלמדת קבוצה קטנה של תלמידים.

חיזוק מיומנויות נדרשות לפי מפת היעדים

לידי

קבוצה קטנה של תלמידים לומדת באופן עצמאי, ללא מורה.

תרגול עצמאי ומשימות בלמידת עמיתים

Gemini Notebook

הטקסט הכיתתי כמצע להתערבות מותאמת

הטקסט הכיתתי משמש כמצע להתערבות לימודית מותאמת, ומספק הזדמנות לקידום מיומנויות אורייניות שונות.
התהליך עובר באופן מדורג מהקראה ושיח דבור אל קריאה עצמית ושיח כתוב.

מפגש ראשון: הקראה ושיח

המפגש הראשון עם הטקסט יעשה קודם בהקראה המלווה בשיח אורייני מורחב.

הזדמנות למידה לקידום מיומנויות אורייניות שונות

כשירות תקשורתית, קריאה וכתיבה, הבנה והבעה, וידע לשוני.

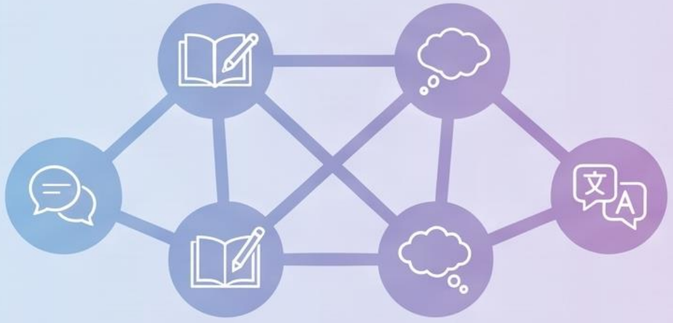

מעבר לקריאה עצמית ושיח כתוב

מעבר מהקראה לקריאה עצמית ומהשיח האורייני הדבור לשיח האורייני הכתוב.

Gemini Notebook

שיקולי דעת בבחירת חומרי למידה

להבין את העקרונות המרכזיים לבחירה ושימוש נכון בחומרי למידה בכיתה.

מקראה/חוברת אחת לכלל תלמידי הכתה

ניתן להוסיף ולשלב חוברת תרגול לחיזוק המיומנויות האוריניות הנלמדות.

התאמה לפרופיל הקריאה הכיתתי

רמת הקריאות של הטקסטים בהתאם לפרופיל הקריאה של מרבית תלמידי הכתה.

רצף הקניית הקריאה לפי שכבות גיל

שימוש במקראה להקנייה עד סוף כתה ב', ומכתה ג' ואילך להשלמת וקידום שטף הקריאה.

במקראה כתתית בלבד

גמישות בלמידה ושילוב סוגות שונות

הספר אינו מכתיב את סדר ההוראה, ובכל נושא יש לשלב טקסטים מסוגות שונות.

הוראת ספרות בכל גיל

שילוב של 5 ספרי קריאה להקראה וקריאה דיאלוגית.

Gemini Notebook

חומרי למידה

"מטקסט לשיעור"
קריאה מונחית של טקסטים שונים למטרות שונות

קריאה דיאלוגית
של ספרים

יחידות הוראה אינטראקטיביות

ספרי לימוד וחוברות שפה

"קריאה מהנה!"

חוברות לימוד מותאמות לכיתה ג
קשת/מטח
חוכמת הלמידה/יסוד
העיקר שהבנו/בונוס
עברית בנעם/בונוס

"השלם החסר"

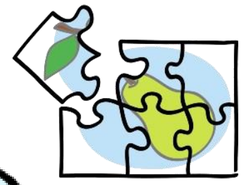

כתבות נבחרות מהירחון לילדים סימניה

ספרים לקריאה ולהקראה

ספרי קריאה מוקלטים

המותאמים במיוחד לתלמידים עם לקויות קריאה ביסודי ובחודתנו ובחטיבות הביניים.

תוכנית קריאה

תוכנית קריאה ייעודית לכיתות א'-ב' ולתלמידים ולתלמידים עם מוגבלויות בתפקוד נמוך.

רשימות משרד החינוך

שימוש בספרי קריאה מתוך רשימת הספרים המומלצים ויחידות ההוראה 'מפגש עם ספר'.

ספרים לקריאה דיאלוגית
בחינוך המיוחד

הספרים מיועדים להקראה בהמשכים ולהרחבת השיח במסגרת שיעורי שפה

לראשית הקריאה בכתה א'

שם הספר	שם הסופר	הוצאה לאור	שנת הוצאה	סוג
סיפורנים בספרונים	אילנה פרידה ורבקה סלע	יסוד		54 ספרונים לראשית קריאה
מארז מילות קסמים	רונית חכם	אגם		12 ספרונים לראשית קריאה
הקומיקס המנקד הראשון שלי	מעיין גרין	עצמאי		ספר קומיקס לראשית קריאה, לפי סימני הניקוד

לכתות א-ג חינוך מיוחד

שם הספר	שם הסופר	הוצאה לאור	שנת הוצאה
איבי ובין, ספר 1	ברוז אנני ובלקול סופי	כתר	2012
חתול תעלול	דוקטור סוס	כתר	2011
האנק צ'יפסר 1, גונב את ההצגה	הנרי וינקלר ולין אוליבר	תכלת הוצאה לאור	2019
האנק צ'יפסר 8, כל אחד הוא משהו מיוחד	הנרי וינקלר ולין אוליבר	תכלת הוצאה לאור	2024
צפרדי וקרפד ביחד	לובל ארנולד	מודן	2003
בילי בינתיים	איריס ארגמן	טל מאי	2025
ביס בום הספריה שלי	חן טל	טל מאי	2021

לכתות ד-ו חינוך מיוחד

שם הספר	שם הסופר	הוצאה לאור	שנת הוצאה
דרקונית עם לב של שוקולד	ברג'יס סטפני	עוץ	2019
דברים שאני לא מגלה	טאוב גדי	כתר	2025
ילדי בית העץ / לשחרר את כפיר (לא מנוקד)	כהן אהרונוב רן	כנרת	2017
החיים המאושרים שלי 1	לגרקרנץ רוסה ואריקסון אוה	ידיעות ספרים	2015
העדי של עדי (לא מנוקד)	מקמל-עתיר נאוה	ידיעות ספרים	2000
העץ הנדיב	סילברסטין של	כתר	1980
ג'ינג'ר כפול 2	שטייף שושני אירית	דני ספרים בע"מ	2021

ספרי הקריאה לרכישה באמצעות הגפ"ן
רובם בגרסת אודיו להשמעה ב"ספריה בהקשבה"

